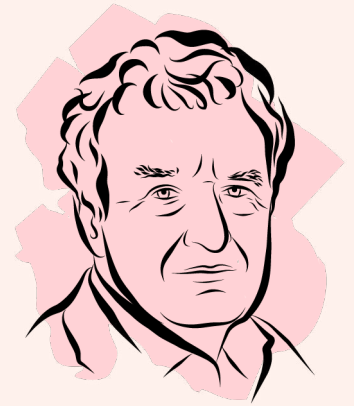

Als landen rijk worden, gaan ze de natuur beschermen

Het is zover. De temperatuur tikt de tien aan. Krokussen bloeien, vleermuizen kruipen uit de spouw, de eerste grutto's zijn in het land en de eerste nonnetjes, fraters en andere wintergasten verlaten het weer.

Mooi moment om stil te staan bij de vogeltrek. Vogels die soms nog geen 30 gram wegen, vliegen twee keer per jaar honderden en soms zelfs tienduizend kilometers. Door *Vogelvlucht* (*New York Times*-bestseller) van de Amerikaan Scott Weidensaul besef je wat er gebeurt in die lijfjes. Een 'instinct, gevormd door miljoenen generaties van moeizame en wrede selectie' leidt tot 'fysiologische uitersten'.

Voor ze trekken, bouwen ze een immense vetreserve op en vertonen kenmerken van morbide obesitas, diabetes en een hartinfarct. Tijdens de trek stoken ze dat vet op – tien keer zo efficiënt als wij, maar dat is nog steeds niet genoeg om aan de energiehonger van de vleugelspijeren te voldoen. Dus verbranden ze onderweg ook spier- en orgaanweefsel.

Tegen de tijd dat ze zijn waar ze willen zijn, hebben de vogels die duizenden kilometers moeten vliegen bijna alle organen opgebruikt, op de hersenen en longen na. Na aankomst zijn hun testikels bijvoorbeeld bijna verdwenen. Die zwellen in de lente dan weer duizendvoudig op, opdat er testosteron in de bloedbaan komt en ze de hele dag willen (nee, móeten) zingen.

En dan nu de lessen van de trekvogel. De eerste is dat u al die verhalen over onze vreselijke waterkwaliteit met een korrel zout kunt nemen. Al in 2022 kopte *NRC* 'Nederland riskeert watercrisis in 2027'. *De Volkskrant* volgde in 2025. 'Nederland haalt doelstellingen waterkwaliteit bij lange na niet: "Dit wordt de stikstofcrisis in veelvoud."'

Dat normen worden overschreden, komt doordat die erg streng zijn en we meer meten dan in andere landen. Stichting Agrifacts constateerde in 2021 dat beken uit Duitsland en Vlaanderen de nitraatnorm overschrijden als ze onze grens passeren. Volgens het CBS is de stikstofbelasting van het oppervlaktewater tussen 1990 en 2021 met 45 procent afgenomen. Maar de norm is twee tot drie keer zo streng als in buurlanden.

In zijn boek beschrijft Weidensaul bezoeken aan een gerenommeerde pleisterplaats voor strandlopers: de Gele Zee, tussen Oost-China en de beide Korea's. Een immens *wetlands*-ge-

bied, groter nog dan onze wadden. In China is tweederde van dat gebied vernietigd door inpoldering ten behoeve van steden, landbouw, visvijvers, dammen voor 'groene' stroom en industrie. Bij ons daarentegen zijn de wadden zwaar beschermd. En terecht. Elke kanoetstrandloper die hier uit het vliegtuig stapt, krijgt een bakje verse kokkels en een fluit champagne.

Dit past binnen een fascinerende theorie. Wanneer arme landen zich ontwikkelen, offeren ze natuur op. Hebben die landen een zekere welvaart bereikt, dan beschermen ze natuur en milieu. Volgens die theorie (de milieu-Kuznets-curve) ligt de drempel bij een gemiddeld jaarinkomen van zo'n 7.000 euro per hoofd van de bevolking (hedendaagse valuta).

De theorie is niet onomstreden. Het staat vast dat hij opgaat voor luchtverontreiniging, er is twijfel of het ook voor andere milieukeurmerken geldt.

Mijn hypothese is dat het ook bij natuurbesef zo werkt. Kijk maar naar Nederland en China. Nederland ging in de jaren zestig over de drempel heen. Natuurbewustzijn was er al (het Naardermeer werd in 1905 beschermd) maar in de jaren zestig werd het wijdverbreid. Zo werd de Waddenvereniging in 1965 opgericht.

China is sinds tien jaar over die drempel heen. De regering heeft in 2017 een verbod uitgevaardigd op de verdere 'ontwikkeling' van hun waddengebied.

Scott Weidensaul was bij de Gele Zee samen met de Nederlandse bioloog Theunis Piersma ('s werelds grootste kanoetenkenner). Die vertelde hem dat bij de Chinese wadden altijd spandoeken hingen ter promotie van industriële ontwikkeling, maar dat die spandoeken tegenwoordig (het boek is uit 2021) oproepen om vogels te beschermen.

Ook China is, vijftig jaar na Noordwest-Europa, welvend en dientengevolge groen aan het worden.

In 2017 verbood China verdere 'ontwikkeling' van hun waddengebied